

**Acta Concilij Tridentini, Anno M.D. XLVI celebrati : Vna? cum
Annotationibus pijs, & lectu dignissimis : Item, Ratio, cur qui
Confeßionem Augustanam profitentur, non esse
assentiendum iniquis Concilij Tridentini sententijs iudicarunt**

<https://hdl.handle.net/1874/430205>

PAVLI III. PONTI-
 FICIS ROMANI EPI-
 stolæ duæ, ad Heluetios, & ali-
 quot eorum Episcopos atq; Ab-
 bates, quibus & instituti Concilij
 Tridentini, & suscepti cōtra Pro-
 testantes belli ratio
 continetur.

EXEMPLVM EPISTOLAE
Pauli III. Pont. Romani ad
Heluetios, &c.

Dilecti filij, salutem & aposto-
licam benedictionem: Pro
nostra & prædecessorum nostro-
rum erga deuotiones uestras, to-
tamq̃ istam fortissimã nationem
beneuolentia, quę facit, ut semper
nos uestri memores, uestrorum
cõmodorum atq̃ honorum sum-
mã rationem habeamus: nõ dubi-
tamus, quin uobis q̃q̃ in animo
& memoria infixũ sit, quanta fue-
rit, ut qui semper nostris indicijs,
nostrisq̃ stipendijs uos honesta-
uerimus: uestra autem uirtus & ue-
stra fides nunquam prædecessori-
bus nostris, & nobis, ulla in tem-
porum uarietate defuerit. Atque
hanc tantam & tam arctam inter
nos amicitie coniunctionem, quę
utriq̃

utriq; parti & honori fuit semper,
& commodo: fuerunt tamen ua-
fri & insidiosus homines, perturba-
tores legum morumq; bonorum,
ñdemq; sanctæ catholicæ & apo-
stolicę religionis corruptores, qui
separare & diuellere conati sunt.
quibus tantum fauit perfidus hu-
mani generis hostis, ut ex ista for-
tissima & nobis charissima natio-
ne aliquos tamen à nobis potuerit
auellere, magno cum dolore no-
stro, tanquam e sinu & complexu
amantissimi patris dilectissimos fi-
lios. Quorum iacturam atq; dam-
num etiam nunc lugere & lamen-
tari non desistimus, desiderantes
& Deo restitui, & nobis: quos no-
stræ curæ, diurnæq; & nocturnæ
cogitationes omnibus precibus
apud Deum, & assiduis lamenta-
tionibus requirunt. Illud tamen

Deo, eiusq̄ diuinæ bonitati & cle-
mentiaē referimus acceptū: quòd
pars de uobis in fide erga ipsum
Deū, & erga sanctam matrem Ec-
clesiā perstitit, nec se alienari à cul-
tu ueræ & Christianæ religionis
passa est. In quo Deus misericor-
dię dominus, & uobis qui integri
remāstis, de spiritu suæ sapientię
effudit: & si qui gentis uestre de-
cepti & inducti improborum ser-
monibus, in alienum sensum abie-
runt, illis tamen exemplum ante
oculos positum esse uoluit cōstan-
tioris et melioris partis, per quam
aliquando possint facilius resipi-
scere, et reuerti ad eam sanctam fi-
dem, quā patres ipsorū omnesq̄
aui, & maiores perpetuo cursuue-
terum seculorum in catholicæ Ec-
clesię gremio tenuerūt. Cuius Dei
uoluntatis maximū est argumen-
tum,

tum, quòd pax et concordia inter
uos, ne diffidio quidē religionis,
ex quo solēt asperrimæ seditioes
oriri, infringi, aut uiolari potuit:
quam pacem uestrā & coniunctio-
nem nos optimum signum uestrę
probitatis, & optatę ac speratę
nobiscum cōsensionis habemus.
At nobis quidē iam inde à nostri
pontificatus initio omnia tentan-
tibus ac molientibus, quo his dis-
sidiorum atq; hæresum domesti-
cis malis occurreretur: cum &
pro pace inter Christianos princi-
pes reconcilianda, sicut notum uo-
bis est, plurimum laborassemus,
et lenibus primò remedijs scriben-
do, hortando, monendo iniquos
hæreticorum animos placare stu-
duissemus: postquam cætera non
satis processerunt, ad summum &
maximum omniū huiusmodi ma-
lorum

lorum remedium, Oecumenicum
& generale Conciliū indicendum
deuenimus. Et quoniam in Ger-
mania maximè hæc hæreticorum
praua seges pullulabat, locū concī-
lio habendo Tridētum elegimus,
iuris & nationis Germanicę ciui-
tatem: ad quam illi cōmodè ueni-
re, tutoq; commorari in ea, & tue-
ri, si uellent, partes suas possent.

Sperauimus enim, id quod erat
sperandum, in tanta Cōciliū gene-
ralis authoritate, cui semper reges
Christiani, & populi plurimum
detulerunt, in tanto conuentu ue-
nerabilium Episcoporum, qui ex
omnib. nationibus illuc collecti,
de summa fide catholica authore
spīritu sancto essent acturi, nemi-
nem fore tanta impietate prædi-
tum, qui non se tantæ, diuinæ ma-
gis q̄ humanę, autoritati submit-
teret:

teret: qui non reiectis falsis suggestionibus improborū, iudicium uniuersum catholicæ Ecclesiæ suspiceret. Quam etiam nunc spem, dilectissimi filij, de uobis retinemus, pacemq̄ illā inter uos, quam omni laude dignam paulo antè diximus, tanquam ansam diuinitus nobis datam accipimus, ad conglutinandos iterum uestros cum Deo & nobiscum animos: cum et qui fideles ac constantes è uobis manserunt, hoc certè animo obtemperandi sacro Concilio sint futuri: et qui non sua culpa, sed quodam credulitatis errore (qui sæpe etiam bonis incidit) prolapsi sunt, auctoritatem Oecumenici concilij, & eius spiritus sancti qui concilium regit, non contempturi esse uideantur: ad quod nos concilium, tanquā ad cœlestem senatū quendam,

dam, cui Deus præest, eumq; ipse
met & moderatur & gubernat:
Deuotiones uestras, sicut etiam
antè fecimus, & inuitamus & ad-
hortamur. Quod uerò nobis præ-
ter omnē spem & expectationem
accidit, ut inuenirentur inter Ger-
manos non pauci etiam de nume-
ro eorū qui se dicunt esse Princi-
pes, qui œcumenici Concilij gra-
uissimam authoritatem, potiusq;
diuinā (ut diximus) quàm huma-
nam, ita superbè insolenterq; de-
spicerent, ut nō modo ad id se ac-
cessuros negarent, sed contume-
lijs & maledictis petulantib. atq;
nefarijs omnem Conciliorum san-
ctitatem improbissimè insectaren-
tur, seq; nec Cōcilij decretis statu-
ros, nec illius authoritati tantulū
delaturos dicerent: Id nobis, ut
uerè loquamur, maximo dolori
fuit.

fuit. Vidimus enim hanc perdi-
torū contumaciam, summam no-
bis necessitatem afferre, ut de ui-
atq; armis esset cogitandum: cum
nec tantum animarum interitum,
quæ hæresum uenenis quottidie
inficiebantur, nec cōculcationem
totius, non magis Ecclesiastici q̄
Christiani nominis atque hono-
ris, possemus amplius perferre.
Quod alterū nobis pastorale offi-
cium, charitasq; paterna, quam er-
ga omneis fideles Dei filios atq;
nostros gerimus: alterum locus
atque honor, & summi pontifica-
tus dignitas nō permittebat. Sed
nobis sæpe cogitantibus quid a-
gendū esset, Deūq; precātibus, ut
is diuini sui cōsiliij nobis lumen of-
ferret: opportunè accidit, ut cha-
rissimus in Christo filius noster
Carolus Romanorū Imperator

semper Augustus, cuius erga Deum omnipotentem et sanctam catholicam apostolicamque fidem singulare semper extitit studium, & præstantissima pietas, impiorum sceleribus eisdem ferè quibus nos offensus, & quod cum Cõcilium Germanicę nationi ipsius præsertim postulatione et opera à nobis datũ esset: qui id contemnebant, ipsius quoque & factum & auctoritatem uidebantur contemnere, sicut quidẽ apertè petulanterque faciebant: armis sibi constitueret uiolatae fidei catholice sanctitatem ac unitatem esse uindicandam, cui nos occasione tanquam nobis ab Deo sine ulla dubitatione oblate, studiosè nos adiũximus, summi- que Imperatoris optimam uoluntatem, omnibus nostris & sanctę Romanę ecclesię opibus atque auxilijs

xilijs iuuare constituimus: Deo
hanc nostrā operam & actionem
tribuentes, cuius numen hono-
remq̄ defendimus. nec uolumus
cōmittere, ut si lente negligenterq̄
nos geramus, is postea tot filiorū
animas hæreticorū perfidia in in-
teritū abductas, è nostra manu re-
quirat. Quem animū nostrum, et
totam cōsiliū nostri rationem, uo-
luimus uobis dilecti filij, nostris
literis facere notam. Primū ut
uobiscū, tanquam cum eis quos
charissimos habemus, curas et sol-
licitudines quæ nos premunt,
communicaremus: deinde ut uos
etiam hortaremur, ac rogaremus,
ut animis pijsq̄ uotis & uolunta-
tib. uestris nobiscum esse, hoc est
cum Deo & cum Christiana reli-
giōe uelletis. Nam cum multa de
uobis eximia & præstantia facta
possint

possint cōmemorari, nullū tamen
futurum est prestantius, q̄ hoc, si
cum Deo ueterem coniūctionem
& amicitia, quam maiores uestri
sanctē coluerunt, aut seruaueritis,
aut recōciliaueritis: si sedi Apосто
lice, quę uos semper illustrare atq̄
ornare conata est, pristinum ue
strū amorem & cultū reddideri
tis: si nobis, qui uos paterna dile
ctiōe p̄sequimur, in hac dicta cau
sa iuuanda & p̄mouenda, uestra
studia uestraq̄ auxilia adiunxeri
tis. Quę omnia ut cū uestro sum
mo commodo & utilitate fiant, et
Deū omnipotentem, et uos ipsos
chariss. filij omni studio rogamus
atq̄ cohortamur. Datū Romę a
pud sanctū Marcū, sub annulo
piscatoris, die 3. Iulij. 1546. Ponti
ficatus nostri anno duodecimo.

Blo. el. Fulginn.

Exem.

EXEMPLVM EPISTOLAE
Pauli III. Pont. Romani ad Episcopos & Ab
bates aliquot Heluetiae.

PAVLVS PAPA III. &c.

Venerabilibus fratribus, Sedu
nensi & Curiensi episcopis:
ac dilectis filijs, sancti Galli, & san
ctæ Mariæ de Valle, nec non san
cti Urbani, & alijs Abbatibus, in
Heluetiorum, & suorum confœ
deratorum dominio commoran
tibus, salutem, et Apostolicam be
nedictionē. Cùm omnes Chri
stianitatis praelatos ad uniuersale
Concilium Tridenti indictū, pro
nostro, illorumq; officio studiosē
cōuocamus, et cogimus: tum uos
præcipuē ecclesiam Helueticam re
ferentes, cuius nationis populos
tanquam peculiare sedis Apосто
licæ filios, & libertatis Ecclesiasti
cæ defensores, speciali amoris no
stri

stri prærogatiua complectimur.
Iccirco à uobis tanto studiosius
excipi, & ad effectū deduci debet,
quanto ipsum Concilium aper-
tum, celebrariq̄ cœptū, Gallicis
& Hispanis ac Italis prælatis, & a-
lijs indies cōfluentibus, frequens
iam est: ita ut uos subpudere pos-
sit, tam uicinos, tam longinquis
in conueniendo fuisse pigriores.
Quòd autē uestra natio non par-
ua sui parte infecta hæresibus, re-
medio ipsius Concilij magis indi-
get, nulla in uobis mora quàm
primum conueniendi esse debuis-
set. Quam nunc tarditatem, celeri
debetis diligentia cōpensare. Itaq̄
remittens istuc dilectū filiū Hiero-
nymū Franchū, nunciū nostrum,
has ei ad uos dandas, iterataq̄ mis-
sione uos monendos ac hortan-
dos duximus, Apostolica autori-
tate,

tate, tenore præsentium monemus
& hortamur, ac in uirtute sanctæ
obedientiæ, & sub uinculo iura-
menti in uestris promotionibus præ-
stiti, cæterisque sanctorum Cano-
num districtiōibus, uos urgemus,
ut quāto cyus, et omni mora post-
posita, ad dictum Conciliū profi-
cisci, ibique ad pacem uniuersalem,
sanationemque et unionem uestro-
rum populorū inter cætera omni-
bus studiis intēdere debeatis, im-
pleturi uestrum officium, et nobis
post Deū, rem gratā & acceptam
facturi: sicut idem Hieronymus
nuncius hæc latius explicabit, cu-
ius uerbis plenā habebitis fidem.
Datum Romę, apud sanctum Pe-
trum, sub annulo piscatoris. Die
XI. Aprilis. M. D. XLVI. Pont. no-
stri anno duodecimo.

Blosius Electus Fulgin.

Auscul-

Auscultata & collationata est hæc
præsens copia à suo uero originali, ni
hil additum, nec immutatum. quod
attestor ego Albertus Rosyn Tiguri-
nus, clericus Constantiens. diocesis
publicus & Apostolica & Imperiali
authoritatib. notarius, & in Archiuio
Romanæ Curiaë descriptus & matri-
culatus: in fidem manu pro-
pria subscriptus.

Ita attestor idem Albertus Rosyn
manu propria.

F I N I S.